

Zatrudnianie pracowników sądów z perspektywy prawa pracy i zarządzania

redakcja naukowa
Artur Rycak

LEX

a Wolters Kluwer business

Zatrudnianie pracowników sądów z perspektywy prawa pracy i zarządzania

redakcja naukowa
Artur Rycak

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

LEX
a Wolters Kluwer business

Warszawa 2014

Wydanie publikacji zostało dofinansowane przez Uczelnię Łazarskiego

Recenzent

Dr hab., prof. UW Łukasz Pisarczyk

Wydawca

Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący

Kinga Puton

Opracowanie redakcyjne

Ewa Adamska

Łamanie

Violet Design

Projekt okładki i stron tytułowych

Studio Kozak

Układ typograficzny

Marta Baranowska

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer SA, 2014

ISBN: 978-83-264-3446-4

Wydane przez:

Wolters Kluwer SA

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 00, fax 22 535 81 35

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	7
Wstęp.....	11

Część I

Problemy prawa pracy i założenia systemowe zatrudniania pracowników sądów powszechnych.....	15
--	-----------

Prof. zw. dr hab. Walerian Sanetra

Ogólne założenia ukształtowania statusu prawnego pracowników sądowych	17
---	----

Dr Ewa Tuora-Schwierskott

Zatrudnianie pracowników sądów w Niemczech	31
--	----

Anna Dubowik

Zatrudnianie urzędników sądowych w świetle ustawy o pracownikach sądów i prokuratury z 1998 r.	44
---	----

Katarzyna Gonera

Status prawny asystentów sędziów.....	68
---------------------------------------	----

Dr Renata Borek-Buchajczuk

Powołanie jako podstawa nawiązania stosunku pracy z dyrektorem sądu – wybrane uwagi.....	80
--	----

Dr Artur Rycak

Wynagradzanie pracowników sądów powszechnych	87
--	----

Dr Katarzyna Roszewska

Premiowanie pracowników sądów w ustawie i w praktyce	111
--	-----

Część II

Teoria i praktyka zarządzania w sądach powszechnych.....	121
---	------------

Prof. dr hab. Tadeusz Oleksyn

Wynagradzanie – wyzwania uniwersalne i w sądownictwie	123
---	-----

<i>Dr Krzysztof Walczak</i> Wartościowanie pracy pracowników sądów - założenia teorii i możliwości praktyki	145
<i>Krzysztof Hejosz</i> Opisy stanowisk pracy pracowników sądownictwa. Sąd Rejonowy Katowice-Zachód w Katowicach - studium przypadku	157
<i>Tomasz Kałużny, Sylwia Trochimowicz</i> Modernizacja zarządzania sądami. Sąd Rejonowy w Białymstoku - studium przypadku	171

Część III

Raport o wynagrodzeniach pracowników sądów powszechnych.....	191
---	------------

<i>Dr Artur Rycak, Daniel Niedbalski</i> Wynagrodzenia pracowników sądów powszechnych w 2012 roku. Raport z wyników badań.....	193
Wykaz aktów prawnych.....	263
O Autorach	267

Wykaz skrótów

Akty prawne

- EKS** – Europejska Karta Społeczna sporządzona w Turynie dnia 18 października 1961 r. (Dz. U. z 1999 r. Nr 8, poz. 67 z późn. zm.)
- k.c.** – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 121)
- k.p.** – ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 z późn. zm.)
- k.p.a.** – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 267 z późn. zm.)
- k.p.c.** – ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 101 z późn. zm.)
- Konstytucja RP** – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- p.u.s.a.** – ustawa z dnia 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz. U. Nr 153, poz. 1269 z późn. zm.)
- p.u.s.p.** – ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 427 z późn. zm.)
- rozporządzenie w sprawie konkursu na staż urzędniczy** – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 stycznia 2008 r. w sprawie szczegółowego trybu i sposobu przeprowadzania konkursów na staż urzędniczy w sądzie i prokuraturze (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 400)
- rozporządzenie w sprawie kwalifikacji i wynagrodzeń** – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 kwietnia 2013 r. w sprawie stanowisk i szczegółowych zasad wynagradzania urzędników i innych pracowników sądów i prokuratury oraz odbywania stażu urzędniczego (Dz. U. poz. 646)
- rozporządzenie w sprawie wynagradzania kuratorów** – rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie wynagrodzeń kuratorów zawodowych i aplikantów kuratorskich (Dz. U. Nr 239, poz. 2037 z późn. zm.)

- u.p.s.p.** – ustawa z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 109, poz. 639 z późn. zm.)
- u.p.u.p.** – ustawa z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 269)
- u.k.s.** – ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 795)
- u.s.c.** – ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1111)

Urzędy, instytucje i organizacje

- GUS** – Główny Urząd Statystyczny
- KPRM** – Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
- KSSiP** – Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury
- MOP** – Międzynarodowa Organizacja Pracy
- RM** – Rada Ministrów
- RODK** – rodzinny ośrodek diagnostyczno-konsultacyjny
- SN** – Sąd Najwyższy
- TK** – Trybunał Konstytucyjny
- TSUE** – Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
- UE** – Unia Europejska

Publikatory i czasopisma

- Dz. U.** – Dziennik Ustaw
- Dz. Urz.** – Dziennik Urzędowy
- M.P.** – Monitor Polski
- M.P.Pr.** – Monitor Prawa Pracy
- OSNAPiUS** – Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
- OSNC** – Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna
- OSNP** – Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
- OSP** – Orzecznictwo Sądów Polskich
- OTK-A** – Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, zbiór urzędowy, Seria A
- PiP** – Państwo i Prawo
- PiZS** – Praca i Zabezpieczenie Społeczne
- RPEiS** – Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny

Inne

- ICT** - (ang. *information and communication technologies*) teleinformatyka
- HR** - (ang. *human resources*) zasoby ludzkie
- HRM** - (ang. *human resource management*) zarządzanie zasobami ludzkimi
- OCR** - (ang. *optical character recognition*) optyczne rozpoznawanie znaków
- PKB** - produkt krajowy brutto
- PPS** - (ang. *purchasing power standard*) standard siły nabywczej
- ZZL** - zarządzanie zasobami ludzkimi

Wstęp

Prezentowana Czytelnikom monografia zawiera zbiór artykułów opracowanych na podstawie referatów wygłoszonych podczas I ogólnopolskiego kongresu pracowników sądów, który odbył się w dniach 8–9 listopada 2012 r. w Uczelni Łazarskiego w Warszawie. Kongres objęty został patronatem prof. dr. hab. Waleriana Sanetry, ówczesnego Prezesa Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego.

Książka została podzielona na trzy części. W części pierwszej znajdują się artykuły z zakresu prawa pracy, w tym odnoszące się do ogólnej koncepcji zatrudniania w sądownictwie i prokuraturze, regulacji dotyczących zatrudnienia poszczególnych grup zawodowych, w tym dyrektorów i asystentów sędziów, oraz wynagradzania urzędników i pracowników sądów. Na uwagę zasługuje opracowanie prezentujące podstawy zatrudniania oraz wynagradzania pracowników sądów w Niemczech, które jest ciekawym i inspirującym tłem porównawczym dla polskich regulacji prawnych. Brak w publikacji odniesienia do zatrudnienia sędziów był zabiegiem celowym, albowiem regulowanie praw i obowiązków sędziów, w tym podstaw ich zatrudnienia, nie może być odezwane od analizy samego systemu sądownictwa i nie dotyczy tylko praw i obowiązków sędziów, ale szerszego kontekstu wykonywania władzy sądowniczej. *Nota bene* sama podstawa zatrudnienia sędziów jest niezwykle sporna. W nauce prawa pracy brak jest zbieżności poglądów co do tego, czy podstawą zatrudnienia sędziów jest stosunek pracy, czy też jest to specyficzny stosunek służby niebędący stosunkiem pracy.

Druga część książki zawiera artykuły odnoszące się do problematyki wynagradzania i motywowania pracowników sądów na tle wybranych zagadnień ogólnej teorii zarządzania i wynagradzania oraz teorii i praktyki wartościowania stanowisk pracy. Dla kadry zarządzającej w sądach i prokuraturze szczególnie wartościowe mogą być opracowania prezentujące tzw. dobre praktyki zarządzania stosowane w ostatnich latach z powodzeniem w kilku sądach powszechnych.

W trzeciej części książki prezentujemy pierwszy w historii sądownictwa powszechnego raport z badań poziomu i struktury wynagrodzeń wszystkich grup zawodowych zatrudnionych w sądach powszechnych (z wyjątkiem sędziów). Badaniem objęto 29.433 pracowników, w tym dyrektorów sądów, referendarzy sądowych, asystentów sędziów, zawodowych kuratorów sądowych, urzędników i pracowników sądowych oraz pracowników rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych. Dane dotyczące wypłaconych wynagrodzeń pochodziły z 223 sądów rejonowych, 44 sądów okręgowych i 6 sądów

apelacyjnych. Tak duża próba badawcza zapewnia ponadprzeciętną reprezentatywność. Badanie oparte zostało na danych obejmujących wypłacone składniki wynagrodzenia za okres od dnia 1 lipca 2011 r. do dnia 30 czerwca 2012 r. Z uwagi na fakt zamrożenia waloryzacji wynagrodzeń w sferze budżetowej w ostatnich latach badania te w 2014 r. pozostają wciąż aktualne. Wyniki tych badań mogą stanowić punkt odniesienia dla kolejnych badań, które, miejmy nadzieję, będą podejmowane w przyszłości. Ponadto mogą służyć jako cenne informacje dla osób zarządzających zasobami ludzkimi w sądach powszechnych przy wartościowaniu stanowisk pracy oraz podejmowaniu decyzji co do określenia wysokości wynagrodzenia dla poszczególnych stanowisk.

Problematyka poruszana w niniejszej monografii nie była dotychczas przedmiotem badań naukowych opublikowanych w zwartym opracowaniu monograficznym. Przez wiele lat studia nad złożonymi zagadnieniami zatrudnienia w sądownictwie pozostawały na uboczu głównych nurtów dyskusji w teorii prawa pracy. Oddawana do rąk Czytelników książka ma stanowić pierwszy krok w kierunku wypełnienia tej luki.

Podjęte badania są próbą odpowiedzi na pytanie o przyszły kształt regulacji prawa pracy w sądownictwie powszechnym oraz prokuraturze (ustawa z dnia 18 grudnia 1998 r. reguluje zarówno zatrudnienie w sądach, jak i prokuraturze). Obowiązujące aktualnie akty prawne w tym obszarze nie dają odpowiedzi na podstawowe pytania o obecny model zatrudnienia pracowników sądów i prokuratury, w tym jaka jest ogólna koncepcja zatrudniania pracowników w tym segmencie władzy publicznej i jakie idee przewodnie leżą u podstaw przedmiotowych regulacji prawnych. W szczególności nie sposób udzielić jednoznacznej odpowiedzi, czy systemy zatrudniania poszczególnych grup zawodowych w sądownictwie i prokuraturze to systemy kariery stosowane np. w Niemczech, czy systemy stanowisk charakterystyczne dla myśli anglosaskiej.

Na obecny kształt regulacji zatrudnienia pracowników sądów wpływ miała historia państwa polskiego ostatnich niemal 100 lat, w tym sądownictwa jako jego części. W okresie międzywojennym prawa i obowiązki urzędników sądowych uregulowane były przede wszystkim przepisami ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej, na podstawie odesłania zawartego w art. 73 rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 6 lutego 1928 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 12, poz. 93). Od początku zatem tworzenia nowej struktury władz państwowych po odzyskaniu przez Polskę niepodległości warunki zatrudnienia pracowników sądowych uregulowane były w akcie prawnym przeznaczonym dla innego segmentu służby publicznej aniżeli służba sądowa.

W okresie PRL prawa i obowiązki urzędników sądowych uregulowane były w aktach prawnych uchwalanych dla pracowników urzędów państwowych oraz w pewnym jedynie zakresie w prawie o ustroju sądów powszechnych, a także w rozporządzeniach Ministra Sprawiedliwości. Dopiero ustawa z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury zmieniła ten stan rzeczy, ale jej treść pozostawia wiele do życzenia. Wynika to po pierwsze z faktu, że nie jest to akt prawny zupełny. Nadal znajduje się w nim bowiem odesłanie do odpowiedniego stosowania ustawy o pracownikach urzędów

państwowych. Po drugie brak w nim wyraźnie zarysowanej koncepcji zatrudniania urzędników i pracowników sądów oraz prokuratury. Zatrudnienie zawodowych kuratorów sądowych uregulowane jest w odrębnej ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych, którą można uznać za akt prawny o wiele bardziej legislacyjnie dojrzały aniżeli ustawa o pracownikach sądów i prokuratury, z wyraźnie zarysowaną ideą modelu kariery.

Prezentowana książka może być pomocą dla służb legislacyjnych Ministerstwa Sprawiedliwości oraz Parlamentu przy podejmowaniu trudnych prób zmian legislacyjnych w obszarze zatrudniania pracowników polskiego wymiaru sprawiedliwości.

Dojrzałe i nowoczesne regulacje prawne dotyczące zatrudniania poszczególnych grup pracowników sądów mogą przyczyniać się do wypełniania przez sądy powszechne nałożonego na nie konstytucyjnie obowiązku efektywnego sprawowania wymiaru sprawiedliwości, który jest częścią prawa do sądu, o którym mowa w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

Na zakończenie pragnę podziękować wszystkim Autorom, którzy nadesłali swoje opracowania do niniejszej książki. Dziękuję ponadto Panu prof. dr. hab. Łukaszowi Pisarczykowi z Uniwersytetu Warszawskiego za napisanie recenzji tej książki.

dr Artur Rycak
Warszawa, wrzesień 2014 r.

CZĘŚĆ I

**Problemy prawa pracy i założenia systemowe
zatrudniania pracowników sądów powszechnych**

Ogólne założenia ukształtowania statusu prawnego pracowników sądowych

1. Trzy uwagi wprowadzające

Rozważania dotyczące kwestii wskazanych w tytule niniejszego opracowania warto rozpocząć od trzech uwag o charakterze ogólnym. Po pierwsze, mówiąc o pracownikach sądowych, mam na myśli pracowników zatrudnionych w sądach powszechnych, choć uwagi poniższe odnoszą się odpowiednio także do pracowników zatrudnionych w sądach wojskowych, w Sądzie Najwyższym, w sądach administracyjnych, a także w Trybunale Konstytucyjnym. Pojęciem „pracownika sądowego” („pracownika sądu”) obejmuję tu – inaczej niż czyni to ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 427 z późn. zm.; dalej jako: p.u.s.p.) – nie tylko „pracowników sądów” czy „urzędników i innych pracowników sądowych”¹ w wąskim rozumieniu. Do pracowników tych ma zastosowanie ustawa z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 109, poz. 639 z późn. zm.; dalej jako u.p.s.p.), a w sprawach w niej nieuregulowanych – ustawa z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 269; dalej jako: u.p.u.p.) oraz kodeks pracy. Pierwsza z tych ustaw nie definiuje wprawdzie terminu „urzędnik i inny pracownik sądowy”, ale wynika z niej, że stanowiska – a tym samym ich rodzaj – na których zatrudniani są urzędnicy i inni pracownicy sądowi, w drodze rozporządzenia, określa Minister Sprawiedliwości (art. 14 ust. 1 p.u.s.p.). Poza tymi pracownikami w sądach – co wynika z działu IV prawa o ustroju sądów powszechnych – są także referendarze sądowi (starsi referendarze sądowi), asystenci sędziów oraz zawodowi kuratorzy sądowi. Zatrudnienie tych ostatnich unormowane jest w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 795; dalej

¹ W tytule działu IV prawa o ustroju sądów powszechnych użyto zwrotu „referendarze sądowi, pracownicy sądów, kuratorzy sądowi, ławnicy oraz organy pomocy prawnej”, natomiast w art. 147 § 3 oraz art. 156 p.u.s.p. znajduje się określenie „urzędnicy i inni pracownicy sądowi”. Należy przyjąć, że wskazani w tytule działu IV pracownicy „sądów” to pracownicy „sądowi” (urzędnicy i inni pracownicy sądowi). W dziale tym unormowano także zatrudnienie asystentów sędziów, ale – nie wiadomo z jakich powodów – nie znalazło to wyrazu w jego tytule.

jako: u.k.s.). Status pracowniczy wszystkich tych grup osób zatrudnianych w sądach powszechnych jest zróżnicowany z uwagi na zadania i funkcje, jakie pełnią oni w tych sądach. Status ten jest przy tym unormowany w różnych aktach prawnych, ponieważ prawo o ustroju sądów powszechnych zasadniczo normuje tylko zatrudnienie referendarzy sądowych (art. 149–153b) oraz asystentów sędziów (art. 155–155e), natomiast reguły dotyczące zatrudniania zawodowych kuratorów sądowych oraz „urzędników i innych pracowników sądowych” znajdują się w odrębnych ustawach (w ustawie o kuratorach sądowych i w ustawie o pracownikach sądów i prokuratury). W ogólności wszystkie te grupy pracowników zatrudnionych w sądach powszechnych łączy to, że nie sprawują wymiaru sprawiedliwości i pełnią zasadniczo rolę usługową w stosunku do zadań wykonywanych przez sędziów. W naszych warunkach stosunkowo nową kategorią osób zatrudnianych w sądach są referendarze oraz asystenci sędziów. Nową – zwłaszcza po ostatnio dokonanych zmianach – kategorię szeroko rozumianych pracowników sądowych stanowią także dyrektorzy sądów (oraz ich zastępcy). Dyrektor sądu – obok prezesa sądu – jest organem sądu (rejonowego, okręgowego, apelacyjnego). Wprawdzie jego zwierzchnikiem służbowym jest prezes sądu, ale dyrektor ma swoje własne, ustawowo zastrzeżone kompetencje i w określonym zakresie podlega nie prezesowi sądu, ale Ministrowi Sprawiedliwości. W myśl bowiem art. 177 p.u.s.p. dyrektor sądu apelacyjnego wykonuje zadania i kompetencje dysponowania budżetem sądów na obszarze apelacji oraz sprawuje kontrolę gospodarki finansowej i gospodarowania mieniem Skarbu Państwa przez ten sąd i w tym zakresie podlega bezpośrednio Ministrowi Sprawiedliwości. Jest pracownikiem określonego sądu, ale jego status pracowniczy nie jest zbyt jasny. Zatrudniany jest przez Ministra Sprawiedliwości na wniosek prezesa danego sądu na podstawie powołania. Stosuje się do niego odpowiednio przepisy art. 6–7 i 9–11 oraz 14a–18 u.p.s.p. Należy także przyjąć, że mają do niego zastosowanie przepisy kodeksu pracy normujące instytucję powołania (art. 68–72 k.p.), a więc także te, które dotyczą odwołania ze stanowiska. Różnego rodzaju pytania i wątpliwości mogą pojawiać się tu wszakże – zwłaszcza jeżeli zastosować rozumowanie *a contrario* – w następstwie ustanowienia reguły, że Minister Sprawiedliwości może odwołać dyrektora na wniosek prezesa sądu lub z własnej inicjatywy w przypadku stwierdzenia naruszenia przez niego obowiązków (art. 32b § 3 p.u.s.p.). Do kwestii tej jeszcze powrócę.

Podstawową – aczkolwiek nie najliczniejszą – grupę osób zatrudnionych w sądach powszechnych stanowią sędziowie. Zatrudnieni są w nich w charakterze pracowników o szczególnym charakterze, roli i funkcjach, co usprawiedliwia użycie w stosunku do nich nie tylko określenia „pracownicy wymiaru sprawiedliwości”², ale także zwrotu „pracownicy sądu” czy „pracownicy sądowi”. W najszerszym rozumieniu pracownicy sądu (pracownicy sądowi) to wszystkie osoby pozostające w stosunkach pracy z sądem, niezależnie od podstawy ich nawiązania oraz pełnionych funkcji. W węższym ujęciu pracownicy sądu to referendarze, asystenci sędziów, zawodowi kuratorzy sądowi,

² Określenia takiego używają np. D. Kotłowski, O. Piaskowska i K. Sądowski, *Zasadność wypowiedzenia okresowej oceny pracy sędziego jako pracownika wymiaru sprawiedliwości*, M.P.Pr. 2011, nr 2.

dyrektorzy (zastępcy) sądu oraz „urzędnicy i inni pracownicy sądowi”. Natomiast w ujęciu najwęższym pracownicy sądu to „urzędnicy i inni pracownicy sądowi”, dawniej okreśłani mianem pracowników administracyjnych (zatrudnianych w sądach). W niniejszym opracowaniu terminem „pracownik sądu” („pracownik sądowy”) obejmuję wszystkich pracowników zatrudnianych przez sądy powszechne z wyłączeniem sędziów tych sądów.

Po drugie, rozważania na temat założeń dotyczących statusu prawnego pracowników sądowych należy prowadzić, wyraźnie odgraniczając ich od sędziów, którzy aczkolwiek również pozostają w stosunkach pracy, to jednak ich status prawny wyraźnie różni się od statusu prawnego tych pierwszych. Istotne jest tu zwłaszcza to, że zasadnicze zręby tego statusu ukształtowane zostały w Konstytucji RP, oraz to, że zatrudnianie pracowników sądowych jest funkcjonalnie podporządkowane celom i zadaniom realizowanym przez sędziów i sądy. Sądy powołane są do wymierzania sprawiedliwości i wobec tego jądrem ich działalności jest orzecznictwo, a w związku z tym miarą sprawności i jakości ich pracy jest to, w jaki sposób i jak szybko rozstrzygają należące do nich sprawy. Co oczywiste, gdyby nie to zadanie, zatrudnianie pracowników sądowych byłoby bezprzedmiotowe. To z kolei prowadzi do wniosku, że między innymi sposób ukształtowania statusu pracowniczego tych pracowników powinien być podporządkowany ogólniejszej myśli, że musi on przede wszystkim zapewniać realizację zadań i funkcji stawianych przed sądami i sędziami, którzy powołani są do wymierzania sprawiedliwości.

Po trzecie, w analizie założeń leżących u podstaw obowiązujących regulacji praw i obowiązków (statusu prawnego) pracowników sądowych oraz – ewentualnych – postulowanych w tym zakresie zmian, pod uwagę trzeba brać różne okoliczności i uwarunkowania. Jedne ze szczególnie istotnych uwarunkowań przyjmowanych rozwiązań prawnych dotyczących pracowników sądowych stanowią unormowania konstytucyjne. Dlatego rozważania na temat kształtu rozwiązań prawnych mających zastosowanie do pracowników sądowych czy też w kwestii kierunków ewentualnych ich zmian należy – jak sądzę – rozpocząć od przyjrzenia się ogólnym regulacjom Konstytucji RP dotyczącym podziału władz oraz konstytucyjnej roli i pozycji sądów i sędziów.

2. Status prawny pracowników sądowych a konstytucyjna odrębność i niezależność sądów

Konstytucja RP przyjmuje funkcjonalne (czynnościowe) i podmiotowe rozumienie władzy sądowniczej³. Pierwsze z nich znalazło wyraz w jej art. 10, drugie zaś w jej art. 173. Z art. 10 Konstytucji RP wynika, że ustroj Rzeczypospolitej Polskiej opiera się na podziale i równowadze władzy ustawodawczej,

³ Szerzej na ten temat zob. W. Sanetra, *Władza sądownicza według Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* (w: *Wolność i sprawiedliwość w zatrudnieniu. Księga pamiątkowa poświęcona Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej Profesorowi Lechowi Kaczyńskiemu*, red. M. Seweryński i J. Stelina, Gdańsk 2012, s. 269 i n.

Artur Rycak – doktor nauk prawnych, wykładowca na Uczelni Łazarskiego w Warszawie; sędzia VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy; w latach 2006–2013 sędzia delegowany do Departamentu Sądów w Ministerstwie Sprawiedliwości; członek Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Pracy i Zabezpieczenia Społecznego; autor wielu publikacji naukowych z zakresu prawa pracy, prawa urzędniczego i prawa sporów sądowych.

Jest to pierwsza i jedyna na rynku publikacja, w której przeanalizowano problematykę zatrudniania pracowników sądów z perspektywy prawa pracy oraz zarządzania. Autorzy omówili m.in. podstawy zatrudnienia poszczególnych grup zawodowych, w tym dyrektorów sądów, asystentów sędziów i urzędników sądowych.

W opracowaniu zaprezentowano:

- pogłębione teoretyczne wypowiedzi odnoszące się do ogólnych założeń ukształtowania *pro futuro* statusu prawnego pracowników sądów, podstaw prawnych oraz praw i obowiązków niektórych grup zawodowych,
- analizę wynagradzania pracowników sądów w świetle obowiązujących norm prawnych,
- praktyczne aspekty zarządzania zasobami ludzkimi, w tym opisy stanowisk pracy oraz wartościowanie stanowisk pracy w sądownictwie.

W książce zamieszczono pierwszy w historii sądownictwa powszechnego raport z badania poziomu i struktury wynagrodzeń wszystkich pracowników sądów (z wyjątkiem sędziów), w tym dyrektorów, referendarzy sądowych, zawodowych kuratorów sądowych, asystentów sędziów, urzędników i pracowników sądów oraz pracowników rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych.

Publikacja przeznaczona jest przede wszystkim dla osób zarządzających sądami, w tym prezesów i dyrektorów sądów, pracowników sądów oraz związków zawodowych działających w sądach i prokuraturach. Z całą pewnością zainteresuje także przedstawicieli nauki prawa pracy i zarządzania. Będzie ponadto pomocnym źródłem w pracy urzędników służb legislacyjnych zajmujących się projektowaniem aktów prawnych dla pracowników sądów i prokuratury, w szczególności pracowników Ministerstwa Sprawiedliwości.

„Recenzowana książka stanowi kompleksowe i interesujące opracowanie zagadnienia o dużym znaczeniu społecznym i prawnym. Ważne jest ukazanie obowiązujących przepisów w szerszym kontekście, w tym z perspektywy konstytucyjnej, a nawet prawnoporównawczej. Niewątpliwym walorem opracowania jest też umiejętność dostrzegania i wskazywania problemów, dzięki czemu książka będzie przydatna nie tylko dla osób chcących poznać instytucje prawne, lecz także dla tych, którzy poszczególne przepisy stosują w praktyce. Książka wiele porządkuje i wyjaśnia. Można wręcz mówić o stworzeniu zrębów dla głębszej refleksji w zakresie analizowanych zagadnień”.

Dr hab., prof. UW Łukasz Pisarczyk

978-83-264-3446-4 w01P01

Zamówienia:

infolinia 801 04 45 45, fax 22 535 80 01
zamowienia.książki@wolterskluwer.pl
www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

cena 99 zł (w tym 5% VAT)

ISBN 978-83-264-3446-4

9 788326 434464